

Державна підтримка як основна складова державної політики у розвитку тваринництва

Олександр Лаврук, Міжрегіональна Академія управління персоналом

У статті висвітлюється роль держави у регулюванні виробничих процесів та вказується на необхідність подолання кризових явищ у тваринництві – одній із провідних галузей економічного зростання виробництва продукції, котра потребує відповідного впливу держави шляхом формування державної підтримки та реалізації ефективної державної політики. Сформовані державні рішення, основні складові і цілі державної політики та перелік заходів з її реалізації у тваринництві є нині актуальним питанням. Встановлено, що від існуючих проблем у тваринництві залежить не тільки соціально-економічний розвиток держави, але й рівень її продовольчої безпеки. Стверджується, що державна політика повинна урегулювати постійно виникаючі людські потреби у продуктах тваринного походження з можливістю держави і суспільства їх задовольняти. Метою статті є обґрунтування сутності, теоретико-методологічних основ і концептуальних підходів до формування державної підтримки тваринництва як основної складової державної політики. Відповідно вказується на необхідність спрямування заходів державної політики на покращення державної підтримки, котра передбачає здійснення, за рахунок фінансування із державного бюджету, інноваційного оновлення і регулювання виробничої діяльності у тваринництві. Розглядаються напрями видатків згідно з державним бюджетом України на підтримку тваринництва. Досліджено функції і принципи державної підтримки та регулювання виробничої діяльності у тваринництві. Визначено пріоритети державної підтримки тваринництва: удосконалення фінансово-кредитної та інвестиційної політики держави щодо прискореного нарощування поголів'я великої рогатої худоби та виробництва суб'єктами господарювання якісної тваринницької продукції. Запропоновано напрями фінансово-економічного стимулювання виробництва продукції та підвищення ефективності фінансової державної підтримки подальшого розвитку тваринництва.

Ключові слова: держава, державна політика, тваринництво, державна підтримка, бюджетні кошти, державне регулювання, продукція тваринництва, продовольча безпека

State support as the main component of state policy in the development of animal husbandry

Alexander Lavruk, Interregional Academy of Personnel Management

The article highlights the role of the state in the regulation of production processes and indicates the need to overcome the crisis in animal husbandry, one of the leading sectors of economic growth of production, which requires the appropriate impact of the state, through the formation of state support and implementation of effective public policy. State decisions have been formed, the main components and objectives of the state policy and the list of measures for its implementation in animal husbandry is now an urgent issue. It is established that not only the socio-economic development of the state, but also the level of its food security depends on the existing problems in animal husbandry. It is argued that public policy should address the ever-emerging human needs for animal products with the ability of the state and society to meet them. The purpose of the article is to substantiate the essence, theoretical and methodological foundations and conceptual approaches to the formation of state support of livestock as the main component of state policy. Accordingly, the need to direct public policy measures to improve public support, which provides for the implementation, through funding from the state budget, innovative renewal and regulation of production activities in animal husbandry. The directions of expenses according to the state budget of Ukraine in support of animal husbandry are considered. Functions and principles of state support and regulation of production activity in animal husbandry are investigated. Priorities of the state support of animal husbandry are defined: improvement of financial and credit and investment policy of the state concerning the accelerated increase of a livestock of cattle

and production by subjects of managing high-quality livestock production. Directions of financial and economic stimulation of production and increase of efficiency of the state financial support of further development of animal husbandry are offered.

Keywords: country, public policy, farming, state support, budgetary funds, government regulation, livestock products, food security

Государственная поддержка как основная составляющая государственной политики в развитии животноводства

Александр Лаврук, Межрегиональная Академия управления персоналом

В статье рассматриваются наиболее актуальные международные стандарты, созданные для содействия развитию и повышению эффективности структур местного самоуправления. Анализируются работы отечественных и зарубежных авторов, определяющих роль потенциала местного самоуправления в обеспечении устойчивого развития регионов. Проанализирована связь между глобальными целями ООН и стандартами, принятыми Международной организацией по стандартизации для устойчивого развития. Были приняты во внимание стандарты, связанные с работой органов местного самоуправления: ISO 9001:2015 «Системы менеджмента качества. Требования», ISO 18091:2019 «Системы менеджмента качества. Рекомендации по применению ISO 9001 в органах местного самоуправления», ISO 37120:2018 «Устойчивые города и сообщества – индикаторы городских услуг и качества жизни», ISO 31000 «Управление рисками – Руководство», IEC 31010 «Управление рисками – Методы оценки рисков», ISO 22301:2012 «Социальная безопасность – Системы управления непрерывностью бизнеса – Требования», ISO 20121:2012 «Системы управления устойчивостью событий. Требования и руководство по применению». Представлено мнение об актуальности семи принципов управления качеством для местного самоуправления и степени их реализации в органах местного самоуправления в Украине. Рассмотрены основные особенности этих стандартов и их роль в улучшении качества жизни населения и эффективности работы органов местного самоуправления. Приведены примеры опыта внедрения систем менеджмента качества в местных органах власти за рубежом (на основе итальянских исследований) и отзывы о результатах. Приведены примеры и объяснение городских показателей в соответствии с ISO 37120. И как стандарты могут помочь подготовиться и должным образом реагировать в самых непредсказуемых ситуациях, способствовать эффективному управлению рисками стихийных бедствий посредством предоставления универсальных инструментов и механизмов на уровне управления городов, государств и регионов. Рассмотрены возможности применения международной практики в Украине и важность внедрения международных стандартов в местных органах власти как ключа к устойчивому развитию.

Ключевые слова: государство, государственная политика, животноводство, государственная поддержка, бюджетные средства, государственное регулирование, продукция животноводства, продовольственная безопасность

Постановка проблемы.

Одним із основних чинників забезпечення продовольчої безпеки країни, а населення повноцінними і високопоживними продуктами харчування є ефективний розвиток галузі тваринництва. Безсумнівно, це питання є досить актуальним, оскільки у більшості регіонів країни існуючий стан галузі не відповідає її потенційним можливостям.

Сучасний стан розвитку тваринництва в Україні характеризується, як показали дослідження, тривалим скороченням поголів'я тварин і обсягів виробництва окремих видів тваринницької продукції, нестабільними закупівельними цінами на різні види м'яса і молока, руйнуванням матеріально-технічної бази, застарілим устаткуванням функціонуючих до цього часу тваринницьких ферм, контрабандним завезенням м'яса і м'ясних продуктів

від закордонних підприємств. Зважаючи на цю ситуацію, галузь тваринництва повинна постійно знаходитися під посиленою увагою держави. Необхідність посилення державного втручання у ці важливі процеси визначається реальною дійсністю та потребує стабільної державної підтримки.

Безумовно, державна підтримка являє собою сукупність різних важелів і інструментів, пільгового і безоплатного фінансування, а тому повинна спрямовуватися на створення рівних умов для розвитку усіх суб'єктів господарювання у тваринництві та використання ними природно-економічних можливостей для виробництва конкурентоспроможної тваринницької продукції. Натомість досягнення зазначеного в основному буде залежати від результативності здійснення державної політики і державного регулювання галузі тваринництва на різних ієрархічних рівнях управління. Означене спонукає до проведення більш поглиблених досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема визначення ролі державної політики та обґрунтування застосування її методів, інструментів і механізмів впливу на розвиток сфер суспільної діяльності досліджувалася такими зарубіжними вченими: Д. Андерсон [1], М. Браун [2], В. Данн [3]. Теоретико-методологічному аналізу, стратегії державної політики, механізмам її впровадження та прийняття управлінських рішень присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як О. Валевський [4], Ю. Бажал, О. Кілієвич, І. Розпутенко, [5], В. Тертичка [6] та багато інших науковців.

Досить глибоке напрацювання проблеми в області державної фінансової підтримки сільського господарства і

тваринництва належить таким провідним вітчизняним політикам і економістам, як З. Березівський [7], П. Гайдучкий [8], М. Дем'яненко [9], І. Демчак [10], Т. Калашнікова [11], В. Месель-Веселяк [12], Н. Шibaєва [13] та ін.

Високо оцінивши результати проведених вченими досліджень, необхідно зазначити, що на тепер відбулися характерні трансформаційні зміни у розвитку тваринництва країни, котрі потребують більш поглиблених наукових узагальнень та надання обґрунтованої оцінки результативності регуляторного впливу держави на функціонування галузі у період затяжної кризи. Наразі малодослідженими залишаються аспекти теоретико-методологічного, методичного та практичного характеру щодо визначення необхідних обсягів державної підтримки, принципів розподілу бюджетних коштів, способів їхнього доведення до товаровиробників тваринницької продукції.

Метою дослідження є обґрунтування сутності, теоретико-методологічних основ і концептуальних підходів до формування державної підтримки тваринництва, як основної складової державної політики.

Виклад основного матеріалу.

Дослідження показали, що результати впровадження державної політики з метою підтримки та стійкого розвитку сучасного стану тваринництва не забезпечують нині процес відродження, розширення, стабілізацію виробництва та зростання рівня конкурентоспроможної тваринницької продукції, а також не створюють передумови для виведення галузі з кризи, підвищення її економічної ефективності та не сприяють підвищенню рівня забезпечення населення продуктами тваринного походження.

Попри це, галузь тваринництва на сьогодні є важливою і соціально значущою для держави, оскільки складає у загальній вартості сільськогосподарської продукції господарств усіх категорій країни 28% (на одну особу виробляється лише 55,7 кг м'яса і 238,1 кг молока), що не викликає сумнівів у необхідності фінансової підтримки тваринництва з боку держави. Наразі стверджується, що сільське господарство, зокрема тваринництво, є специфічними, монополями і незахищеними галузями, зважаючи на їхнє особливе призначення і роль у забезпеченні добробуту населення й продовольчої безпеки країни, а тому потребують виваженої державної політики та підтримки [14, с. 3].

Зазначимо, що подолати існуючі негативні тенденції та забезпечити створення умов для подальшого розвитку тваринництва покликані прийняті Верховною Радою України Закони, котрі регламентують державну підтримку розвитку сільського господарства: "Про державну підтримку сільського господарства України" [15] та "Про засади державної аграрної регіональної політики" [16], а також постанови Кабінету Міністрів України (КМУ): "Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників" [17], "Про затвердження Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році" [18] та розпорядження КМУ "Про розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2801540 "Державна підтримка

тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва)" на 2019 рік [19].

Здебільшого законодавчі матеріали визначають основи державної політики у бюджетній, кредитній, ціновій, страховій, регуляторній і інших сферах державного управління відносно посилення державної підтримки розвитку основних підгалузей тваринництва з метою здійснення структурних змін у складі генетичного потенціалу тварин, підвищення технологічного рівня виробництва, підвищення прибутковості виробничої діяльності, стимулювання зростання обсягів виробництва якісної тваринницької продукції та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Механізм державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників передбачає податкові пільги, бюджетні дотації, пільги кредитного характеру, спеціальне кредитування, квоти на виробництво, мінімальні ціни, централізовані капіталовкладення, впорядкування біржової торгівлі, імпорتنі мита, державні й регіональні контракти, ліцензії, субсидії, субвенції, механізми розрахунків [20, с. 3].

Зазвичай у державній політиці особлива роль відводиться фінансуванню, котре характеризує рівень забезпечення фінансовими ресурсами країни, різних суб'єктів господарювання відповідно до розроблених програм і видів економічної діяльності. Цей процес здійснюється в основному із власних внутрішніх і зовнішніх джерел у вигляді асигнувань із коштів бюджету, кредитних коштів, іноземних інвестицій, внесків різних приватних осіб. Стверджується, що "фінансування це забезпечення необхідними фінансовими ресурсами

витрат на здійснення або розвиток чогонебудь, наприклад, проекту, технічного переозброєння, плану заходів, комплексної програми, бюджету та бюджетних витрат” [21, с. 509].

Специфіка бюджетного фінансування полягає у тому, що воно включає не тільки фінансування бюджетних послуг, але й фінансування програм підтримки (визначається власними цілями і методами реалізації та потребує особливих підходів до оцінки ефективності бюджетних витрат) тваринництва, рослинництва, компенсацію витрат на виробничі ресурси та програми пільгового кредитування. Між тим в умовах обмеженості бюджетних коштів перед державою постає завдання ефективного їх використання в усіх напрямках [22, с. 4].

Варто зауважити, що натеper малі і середні підприємства не спроможні забезпечити збільшення обсягів виробництва і, відповідно, реалізації тваринницької продукції, оскільки їхній фінансовий стан є нестійким, а враховуючи періодичне зростання цін на матеріально-технічні ресурси і племінних тварин, спостерігається щорічне зниження рівня забезпечення їх виробничими та інноваційними ресурсами. Така ситуація спонукає їх до залучення грошових коштів із зовнішніх джерел фінансування.

Важливість і необхідність фінансового забезпечення розвитку тваринництва обумовлюється:

- незацікавленістю органів державної влади у прискоренні розвитку галузі;
- тривалістю процесів ринкової трансформації сільськогосподарського виробництва;
- втратою або ж погіршенням раніше існуючих виробничих взаємозв'язків і взаємовідносин між суб'єктами

господарювання та товаровиробниками тваринницької продукції;

- низьким рівнем розвитку техніко-технологічної бази основних підгалузей;
- ускладненням повного фінансування інвестицій у виробничі процеси;
- залежністю тваринницьких підприємств від постачання фермських машин і устаткування іноземними компаніями.

На нашу думку, фінансове забезпечення віддзеркалює безперервний процес, котрий доцільно своєчасно спрямовувати на формування необхідного обсягу надходження, нагромадження і використання фінансових ресурсів на тваринницьких підприємствах. Вважаємо, що фінансове забезпечення являє собою комплекс методів і способів пошуку, формування і залучення фінансових ресурсів та їхніх інструментів для організації процесу виробничої діяльності у тваринництві. Тут домінуючу важливість мають внутрішні складові (особливо власний капітал), котрі сприяють визначенню нових підходів до процесу управління і організації фінансового забезпечення розвитку тваринництва та виробничої діяльності тваринницьких підприємств.

Безумовно, важливу роль у формуванні власних фінансових ресурсів тваринницькими підприємствами варто відвести державній фінансовій підтримці, де суттєве значення має залучення кредитів і тих різних запозичень, котрі можуть бути спрямовані на відновлення племінного генетичного потенціалу, переоснащення тваринницьких ферм, виробництво інноваційних видів тваринницької продукції та підвищення її конкурентоспроможності.

Викладене дає підстави до визначення

основних принципів, котрі повинні бути притаманні державній підтримці тваринництва (рис. 1):

Рис.1. Основні складові принципів державної підтримки розвитку тваринництва (розробка автора)

Передусім розв'язання до цього часу невирішених проблем у галузі тваринництва, особливо в умовах обмеженості власних коштів і бюджетних, можливо забезпечити шляхом концентрації державної фінансової підтримки на виробництві тих стратегічних видів тваринницької продукції, котрі формують продовольчу безпеку країни і експортний потенціал, сприяють підвищенню (при ефективному відтворенні ресурсного потенціалу підприємств) рівня її конкурентоспроможності та інноваційної діяльності. Наразі доцільно здійснити перегрупування об'єктів бюджетного фінансування відповідно до їхнього цільового спрямування державних програм (разові і постійні заходи, цільові програми).

Варто зазначити, що у прийнятих до уваги бюджетних програмах ураховані обмежені можливості ресурсної частини бюджету, а тому усі видатки (у 2018р вони різко зросли у галузі тваринництва) спрямовуються лише на пріоритетні потреби (табл. 1).

Таблиця 1

Видатки на бюджетні програми розвитку тваринництва і сільського господарства України, млн грн.

Види програм	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	У % до підсумку
Усього	371,5	468,3	3761,5	4139,2	100
Фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників	-	-	2973	695	16,8
Підтримка розвитку тваринництва	40,6	50	210	3021	73,0
У % до загальних видатків	10,9	10,7	5,6	72,9	-
Підтримка відновлення і розвитку садів, ягідників, виноградників	-	-	75	300	7,2
Фінансова підтримка АПВ	-	5	60	5	0,1
Фінансова підтримка заходів за рахунок здешевлення кредитів	290,6	300	300	66	1,6
Підтримка розвитку Аграрного фонду	40,3	113,3	143,5	52,2	1,3

Джерело: [23, 24, 25, 26]

Відтак, за проектом Державного бюджету у 2018 р. на державну підтримку галузі тваринництва передбачалося виділити 2,3 млрд грн, тоді як фактично загальним фондом було спрямовано 3,02 млрд грн або ж на 31,3% більше, що у перерахунку на одну умовну голову худоби і птиці у середньому за рік складає 345,7 грн, а це є незначна сума коштів [27]. Однак, згідно із даними Мінагрополітики та продовольства України, станом на 30.11.2018 р. освоєно лише 1869 млн грн, або 46,7 % [28].

Слід зазначити, що в Україні обсяги державної фінансової підтримки тваринництва щороку потроху зростають, однак практично важко оцінити роль дотацій у кінцевих результатах розвитку галузі. У більшості випадків виробники тваринницької продукції мають нерівний доступ до державних фінансових ресурсів, кошти держбюджету виступають у якості засобів підтримки великих і економічно сильних підприємств або ж неефективних господарств, що нівелює стимули до підвищення ефективності виробництва.

Державна політика повинна передбачати, що підтримку державою виробників тваринницької продукції слід розглядати у контексті розширення виробництва, підвищення обсягів виробництва тваринницької продукції, зміцнення фінансового стану тваринницьких підприємств за рахунок оптимального співвідношення різних форм цінової і стимулюючої політики, впровадження ефективної кредитної та регулюючої систем.

На нашу думку, дієвість державної політики і прийнятих нормативно-правових актів залежить від розвитку зв'язків між наукою та практикою, між державою та бізнесом, між науковцями, підприємцями та урядовцями. У контексті

зазначеного велике значення має:

- збільшення обсягів державної фінансової підтримки та спрощення процесу її надання суб'єктам підприємницької діяльності у галузі тваринництва;

- підтримка технічного переоснащення тваринницьких ферм та модернізація технологічних виробничих процесів;

- підтримка формування племінного стада тварин та здійснення селекційної діяльності;

- проведення підготовки кваліфікованих працівників з метою провадження підприємницької діяльності на модернізованих тваринницьких фермах.

Зазвичай нині тваринницькі підприємства стали самостійними суб'єктами господарювання та отримали економічну свободу, однак це позитивно не вплинуло на прогресивні структурні зрушення в економіці. Наразі координувати ці процеси покликана держава в особі її владних структур з використанням важелів (система пільг, податків, субсидій, дотацій, кредитів) господарського механізму, котрий здатний стимулювати формування оптимальної галузевої структури тваринництва та розвиток його пріоритетних видів виробництва.

Вважаємо, що на даний час виникає потреба у виділенні з Державного бюджету додаткових коштів, котрі доцільно направляти на посилення фінансового забезпечення:

- оптимальної структури генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин;

- модернізації тих виробничих процесів, котрі визначають пріоритетні напрями розвитку галузі тваринництва;

- виробництва якісних і органічних видів тваринницької продукції, котра користується великим попитом у населення;

- втілення у життя сучасних форм організації виробництва і праці;

- дієвості фінансово-кредитного механізму обслуговування працівників тваринництва;

- удосконалення системи страхування ризиків у тваринницькій діяльності.

Окрім цього, суттєвої уваги потребують не тільки обсяги державної фінансової підтримки, але й форми і методи її розподілу та використання у тваринництві. Наразі важливо визначитися із наявністю виробничих ресурсів і, у першу чергу, генетичного потенціалу сільськогосподарських тварин та розробити комплекс взаємопов'язаних заходів, котрі сприятимуть надходженню фінансових ресурсів у галузь тваринництва.

З метою подальшого формування стабільної продовольчої безпеки України і повного забезпечення населення продуктами тваринного походження виникає потреба у заходах державної політики переглянути можливість розширення державою фінансової підтримки галузі тваринництва у напрямках, котрі сприяють залученню у галузь кредитів і інших запозичень, необхідних для здійснення розширеного відтворення виробництва, техніко-технологічного переоснащення, підвищення конкурентоспроможності виробництва тваринницької продукції.

Отже, для призупинення процесу подальшого погіршення стану розвитку тваринництва у державній політиці необхідно передбачити заходи по:

- здійсненню фінансового

оздоровлення за рахунок реструктуризації заборгованості товаровиробників;

- використанню наукових підходів до розробки і впровадження сучасних механізмів господарювання і повної адаптації тваринницьких підприємств до складних ринкових умов та процесу формування цін на тваринницьку продукцію;

- організації спеціалізованої фінансової системи по обслуговуванню виробників тваринницької продукції;

- державному регулюванню виробництва і збуту тваринницької продукції;

- забезпеченню мобілізації державних кредитних ресурсів та створення умов для залучення приватних інвестицій;

- модернізації тваринницьких ферм.

Вважаємо за доцільне розглянути питання щодо реалізації у тваринництві довгострокових поетапних заходів державної бюджетної підтримки відповідно до розроблених пропозицій у регіональних стратегічних програмах, що сприятиме оновленню генетичного потенціалу тварин, раціональній організації технологічних процесів та збільшенню обсягів виробництва якісної тваринницької продукції.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Дослідження показали, що нині галузь тваринництва не спроможна самостійно і прискореними темпами нарощувати обсяги виробництва тваринницької продукції до тих розмірів, котрі необхідні для формування повноцінної продовольчої безпеки і задоволення потреб населення країни у продуктах харчування тваринного походження. Усецеспоукає до забезпечення галузі необхідною фінансовою підтримкою з боку держави, заходи котрої необхідно

спрямувати на стимулювання відродження і прискорений розвиток тваринництва. Отже, при розробленні заходів державної політики доцільно передбачити забезпечення фінансової підтримки щодо дослідження інтенсивних процесів, котрі би сприяли відновленню раніше досягнутих позицій у розвитку галузі.

Для підвищення ефективності державної підтримки виробників галузі тваринництва обов'язковим є детальне оцінювання усіх можливостей Уряду щодо виконання взятих ним зобов'язань (оптимізація структури видатків, виплати та покращення розподілу субсидій, дотацій). Не варто спрямовувати грошові кошти на підтримку високоприбуткових підгалузей (птахівництво, звірівництво) тваринництва та на процес проведення ідентифікації і реєстрації поголів'я

великої рогатої худоби і птиці.

Вважаємо, що у наступні роки заходи державної підтримки і регулювання повинні здійснюватися відповідно до визначених принципів і пріоритетів розвитку основних підгалузей тваринництва за напрямками: стимулювання беззбиткового виробництва якісної і органічної тваринницької продукції, високого рівня науково-виробничої і інвестиційно-інноваційної діяльності, залагодження модернізації виробничих процесів на тваринницьких фермах, створення сімейних міні-ферм сучасного типу господарювання. Перевагу слід надати тим формам державної підтримки, котрі сприятимуть проведенню сертифікації і стандартизації продукції тваринництва та розширенню можливостей її реалізації до країн ЄС.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Anderson J. Public policymaking / J. Anderson. – New York: Houghton Mifflin Company, 1997. – 355 p.
2. Браун М. П. Посібник з аналізу державної політики / М. П. Браун. – Київ: Основи, 2000. – 243 с.
3. Dunn W. Public Policy Analysis: An Introduction / W. Dunn. – Engelwood Cliffts, NJ: Prentice Hall, 1994. – 400p.
4. Валевський О. Л. Державна політика в Україні: методологія аналізу, стратегія, механізми впровадження / О. Л. Валевський. – Київ: НІСД, 2001. – 242 с.
5. Кілієвич О. Економічний розвиток і державна політика / О. Кілієвич, О. Мертенс та ін. – Київ: Вид-во УАДУ, 2001. – 480 с.
6. Тертичка В. В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні / В. В. Тертичка. – Київ: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2002. – 750 с.
7. Березівський З. Механізм державної підтримки приватного підприємництва в аграрній сфері / З. Березівський, М. Колодій. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ae/2012_1_2/files/12bzuias.pdf.
8. Гайдуцький П. І. Про основні засади реформування системи державної підтримки сільського господарства та сільської території / П. І. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 43-48.
9. Дем'яненко М. Я. Національна система державної підтримки аграрного сектору в умовах членства України в СОТ / М. Я. Дем'яненко // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 11-15.
10. Демчак І. М. Ситуація в аграрному секторі економіки та заходи Уряду щодо державної підтримки розвитку АПК / І. М. Демчак // Економіка АПК. – 2005. – № 11. – С. 12-19.
11. Калашнікова Т. В. Удосконалення державної підтримки аграрних підприємств України в умовах глобалізації / Т. В. Калашнікова. – Харків: «Влавке», 2014. – 280 с.
12. Месель-Веселяк В. Я. Напрями розвитку галузей тваринництва та їх державна підтримка / В. Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2004. – № 9. – С. 3-8.
13. Шибаєва Н. В. Формування та реалізація організаційно-економічного механізму регуляторної політики в аграрній сфері / Н. В. Шибаєва // Вісник ХНТУСГ "Економічні науки". – 2017. – Вип. 182. – С. 266-278
14. Дем'яненко М. Я. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва / М. Я. Дем'яненко, Ф. В. Іванина // Економіка АПК. – 2009. – № 9. С. 3 – 10.
15. Про державну підтримку сільського господарства України. Закон України № 1877-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – № 49. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 2497-VIII від 10.07.2018 р. –

Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>

16. Про засади державної регіональної політики: Закон України № 156VIII від 05.02.2015 р. // ВВР – 2015. – № 13. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
17. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників: Постанова КМУ № 77 від 8 лютого 2017 р. Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 123 від 30.01.2019р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2017-p>
18. Про затвердження Порядку розподілу бюджетної дотації для розвитку сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції у 2017 році: Постанова КМУ № 83 від 8 лютого 2017 р. Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 636 від 23.08.2017. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2017-p>
19. Про розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2801540 “Державна підтримка тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва)” на 2019 рік. Розпорядження КМУ № 196-р від 27 березня 2019р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/196-2019-p>
20. Черевко Г. В. Державне регулювання організаційно-економічних трансформацій в аграрному секторі економіки / Г. В. Черевко // Вісник Львівського національного аграрного університету. – 2011. – № 18 (1). – С. 1-5.
21. Дем’яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник / М. Я. Дем’яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Саблук, В. М. Скупий та ін. – Київ: ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.
22. Галушко В. П. Методологічні та практичні аспекти оцінки рівня державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників в Україні / В. П. Галушко, А. Д. Діброва, Л. В. Діброва // Економка АПК. – 2006. – № 3. – С. 3-11.
23. Міністерство аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>.
24. Про Державний бюджет України на 2017 рік: Закон України № 1801-VIII від 21.12. 2016р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>
25. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України 2246-VIII, від 13.12.2017. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>
26. Про Державний бюджет України на 2019 рік: Закон України 2696-VIII від 28.02.2019. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2696-19>
27. Про розподіл коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2801540 ”Державна підтримка галузі тваринництва” на 2018 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.02. 2018 р. № 128-р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128-2018-p>
28. Онегіна В. М. Державна аграрна політика та підтримка тваринництва в Україні / В. М. Онегіна, О. М. Кравченко, О. С. Білецький // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. Серія «Економічні науки». – 2018. – Вип. 191. – С. 77-92.

REFERENCES

1. Anderson, J. (1997). Public policymaking. New York: *Houghton Mifflin Company*.
2. Brown, M.P. (2000). Posibnyk z analizu derzhavnoi polityky [Handbook of public policy analysis]. Kyiv: *Osnovy* [in Ukrainian].
3. Dunn, W. (1994). Public Policy Analysis: An Introduction. Engelwood Cliffts, NJ: *Prentice Hall*.
4. Valevsky, O.L. (2001). Derzhavna polityka v Ukraini: metodolohiia analizu, stratehiiia, mekhanizmy vprovadzhennia [State policy in Ukraine: methodology of analysis, strategy, mechanisms of implementation]. Kyiv: *NISD* [in Ukrainian].
5. Rosputenko, I., & Yekhanurov, Yu. (2001). Ekonomichnyi rozvytok i derzhavna polityka [Economic development and public policy]. Kyiv: *Publishing house of the UAD* [in Ukrainian].
6. Tertichka, V.V. (2002). Derzhavna polityka: analiz ta zdiisnennia v Ukraini [Public policy: analysis and implementation in Ukraine]. Kyiv: *Vydavnytstvo Solomii Pavlychko "Osnovy"* [in Ukrainian].
7. Berezivsky, Z., & Kolodiy, M. (2012). *Mekhanizm derzhavnoi pidtrymky pryvatnoho pidpriemnytstva v ahrarnii sferi* [Mechanism of state support of private entrepreneurship in the agricultural sector]. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ae/2012_1_2/files/12bzuias.pdf [in Ukrainian].
8. Gaidutsky, P.I. (2005). Pro osnovni zasady reformuvannia systemy derzhavnoi pidtrymky silskoho hospodarstva ta silskoi terytorii [About the basic principles of reforming of system of the state support of agriculture and rural territory]. *Ekonomika APK*, 11, 43-48 [in Ukrainian].

9. Demyanenko, M.Ya. (2008). Natsionalna systema derzhavnoi pidtrymky ahrarnoho sektoru v umovakh chlenstva Ukrainy v SOT [National system of state support of the agricultural sector in terms of Ukraine's membership in the WTO]. *Oblik i finansy APK*, 3, 11-15 [in Ukrainian].
10. Demchak, I.M. (2005). Sytuatsiia v ahrarnomu sektori ekonomiky ta zakhody Uriadu shchodo derzhavnoi pidtrymky rozvytku APK [The situation in the agricultural sector and government measures to support the development of agriculture]. *Ekonomika APK*, 11, 12-19 [in Ukrainian].
11. Kalashnikova, T.V. (2014). Udoshkonalennia derzhavnoi pidtrymky ahrarnykh pidpriemstv Ukrainy v umovakh hlobalizatsii [Improving state support for agricultural enterprises in the context of globalization]. Kharkov: "Vlavke" [in Ukrainian].
12. Mesel-Veselyak, V.Ya. (2004). Napriamy rozvytku haluzei tvarynnytstva ta yikh derzhavna pidtrymka [Directions of development of livestock industries and their state support]. *Ekonomika APK*, 9, 3-8 [in Ukrainian].
13. Shibaeva, N.V. (2017). Formuvannia ta realizatsiia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu rehuliatornoj polityky v ahrarnii sferi [Formation and implementation of organizational and economic mechanism of regulatory policy in the agricultural sector]. *Visnyk KhNTUSH "Ekonomichni nauky"*. Kharkiv: *KhNTUSH*, 182, 266-278 [in Ukrainian].
14. Demyanenko, M.Ya., & Ivanina, F.V. (2009). Derzhavna pidtrymka yak faktor zabezpechennia konkurentospromozhnogo ahrarnoho vyrobnytstva [State support as a factor of ensuring competitive agricultural production]. *Ekonomika APK*, 9, 3-10 [in Ukrainian].
15. Pro derzhavnu pidtrymku silskoho hospodarstva Ukrainy. Zakon Ukrainy № 1877-IV [On state support for agriculture of Ukraine. Law of Ukraine No. 1877-IV]. (2004). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*, 49. Iz zminamy, vnesenyzy zghidno iz Zakonom № 2497-VIII vid 10.07.2018r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> [in Ukrainian].
16. Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky: Zakon Ukrainy № 156VIII vid 05.02.2015 r. [On the principles of national regional policy: Law of Ukraine № 156VIII of 05.02.2015]. (2015). *VVR*, 13. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennia Poriadku vykorystannia koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti dlia finansovoi pidtrymky silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv: Postanova KMU № 77 vid 8 liutoho 2017 r. [On approval of the Procedure of using the funds provided in the state budget for financial support of agricultural producers: CMU Resolution № 77 of February 8, 2017]. Iz zminamy, vnesenyzy zghidno z Postanovoiu KM № 123 vid 30.01.2019r. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2017-p> [in Ukrainian].
18. Pro zatverdzhennia Poriadku rozpodilu biudzhetnoi dotatsii dlia rozvytku silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv ta stymuliuvannia vyrobnytstva silskohospodarskoi produktsii u 2017 rotsi: Postanova KMU № 83 vid 8 liutoho 2017 r. [On Approval of the Procedure for Allocation of the Budget Grant for the Development of Agricultural Producers and Promotion of Agricultural Production in 2017: CMU Resolution No. 83 of February 8, 2017]. Iz zminamy, vnesenyzy zghidno z Postanovamy KM № 636 vid 23.08.2017. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/83-2017-p> [in Ukrainian].
19. Pro rozpodil koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti za prohramoiu 2801540 "Derzhavna pidtrymka tvarynnytstva, zberihannia ta pererobky silskohospodarskoi produktsii, akvakultury (rybnytstva)" na 2019 rik. Rozporiadzhennia KMU № 196-r vid 27 bereznia 2019r. [On the allocation of funds provided in the state budget under the program 2801540 "State support for animal husbandry, storage and processing of agricultural products, aquaculture (fisheries)" for 2019. CMU Order № 196-p of March 27, 2019]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/196-2019-r> [in Ukrainian].
20. Cherevko, G.V. (2011). Derzhavne rehuliuвання orhanizatsiino-ekonomichnykh transformatsii v ahrarnomu sektori ekonomiky [State regulation of organizational and economic transformations in the agricultural sector]. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*, 18 (1), 1-5 [in Ukrainian].
21. Demyanenko, M.Y. (2003). Finansovyi slovnyk-dovidnyk [Financial dictionary-reference]. Kyiv: IAE UAAN [in Ukrainian].
22. Galushko, V.P., Dibrova, A.D., & Dibrova, L.V. (2006). Metodolohichni ta praktychni aspekty otsinky rivnia derzhavnoi pidtrymky silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv v Ukraini [Methodological and practical aspects of assessing the level of state support for agricultural producers in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 3, 3-11 [in Ukrainian].
23. *Ministerstvo ahrarnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy [Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine]*. Rezhym dostupu: <http://www.minagro.gov.ua> [in Ukrainian].
24. Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2017 rik: Zakon Ukrainy № 1801-VIII vid 21.12. 2016 r. [On the State Budget of Ukraine for 2017: Law of Ukraine № 1801-VIII of 21.12. 2016]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua>

gov.ua/laws/show/1801-19 [in Ukrainian].

25. *Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2018 rik: Zakon Ukrainy 2246-VIII*, vid 13.12.2017 [On the State Budget of Ukraine for 2018: Law of Ukraine 2246-VIII, dated 13.12.2017]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19> [in Ukrainian].

26. *Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2019 rik: Zakon Ukrainy 2696-VIII* vid 28.02.2019 [On the State Budget of Ukraine for 2019: Law of Ukraine 2696-VIII of 28.02.2019]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2696-19> [in Ukrainian].

27. *Pro rozpodil koshtiv, peredbachenykh u derzhavnomu biudzheti za prohramoiu 2801540 "Derzhavna pidtrymka haluzi tvarynnytstva" na 2018 rik: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.02. 2018 r. № 128-r* [On allocation of the funds provided in the state budget under the program 2801540 "State support to the livestock sector" for 2018: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 28.02. 2018 № 128-p]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128-2018-r> [in Ukrainian].

28. Onegina, V.M., Kravchenko, O.M., & Biletsky, O.S. (2018). Derzhavna aharna polityka ta pidtrymka tvarynnytstva v Ukraini [State agrarian policy and support of animal husbandry in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu silskoho hospodarstva. Serii «Ekonomichni nauky»*, 191, 77-92 [in Ukrainian].

Лаврук Олександр Валерійович

Кандидат економічних наук
Міжрегіональна Академія управління персоналом
03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2

Lavruk Alexander

PhD of Economic Sciences
Interregional Academy of Personnel Management
2, Frometivska Str., Kyiv, 03039, Ukraine

Email: arhangelprime@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7932-0036

Цитування: Лаврук О. В. Державна підтримка як основна складова державної політики у розвитку тваринництва/ О. В. Лаврук // *Аспекти публічного управління*. – 2019. – Т. 7 – № 6-7. – С. 38-49.

Citation: lavruk, O.V. (2019). Derzhavna pidtrymka yak osnovna skladova derzhavnoi polityky u rozvytku tvarynnytstva [State support as the main component of state policy in the development of animal husbandry]. *Public administration aspects*, 7(6-7), 38-49.

Стаття надійшла / Article arrived: 19.06.2019

Схвалено до друку / Accepted: 16.07.2019